

Gallträskin alueen käytön puitteet

Kauniaisten kaupunki

Sisällysluettelo

Johdanto	2
Alueen kuvaus	2
Luonto	2
Rakennettu ympäristö	2
Järven tilan seuranta ja hoito.....	2
Gallträskia ympäröivien alueiden hoito	3
Toiminnan nykytila.....	3
Jokaisenoikeudet (ent. jokamiehenoikeus)	3
Harrastustoiminta aikavälillä kevät-syksy	4
Harrastustoiminta talvella	4
Uiminen Gallträskillä	4
Muuta.....	4
Kielletty toiminta Gallträskin alueella.....	4
Moottoriajo	4
Vierasperäiset lajit ja ainekset	4
Pysyvät rakennukset ja rakennelmat	5

Johdanto

Gallträskin alueella pyritään ylläpitämään kestävää, ekologista ja avointa toimintaa, joka ei edellytä maiseman muokkausta eikä vaaranna sen erityispiirteitä. Toiminnassa otetaan huomioon alueen monimuotoisuus ja turvataan matalan kynnyksen harrastamismahdollisuudet, joihin kaikilla on mahdollisuus osallistua.

Gallträsk -järveen ja sen välittömään läheisyyteen kohdistuu vuosittain erilaisia toiveita kuntalaisten, yhdistysten ja yritysten suunnalta. Osa näistä saattaa olla ristiriidassa keskenään tai ainakin järven luonnonsuojelutavoitteiden ja esimerkiksi lintujen pesimäajan rauhoitusten kanssa.

Alueen kuvaus

Gallträskin pinta-ala on 11,7 hehtaaria. Järvi ja sen ympäri kulkeva kävelyreitti on Kasavuoren ohella kauniaislaisten rakkain virkistysalue muun muassa sen maisema- ja luontoarvojensa takia.

Luonto

Järveä ympäröivä alue on pääasiassa kookasta kuusimetsää. Järven länsipäässä sijaitsee vuonna 1988 luonnonsuojelualueeksi rauhoitettu Träskmossenin suoalue, joka on arviolta ollut n. 7000 vuotta sitten Litorinameren merenlahtea. Suo on muodostunut lahden kurouduttua järveksi ja järven umpeenkasvun seurauksena. Gallträskin pohja koostuu useita metrejä syvästä liejukerroksesta, joka paikoin ulottuu jopa kymmeneen metriin. Liejun alla on savea ja hiekkaa. Järvi laskee koillisestä alkavaa ojaa pitkin Lippajärveen ja edelleen Pitkäjärven kautta Espoonjokeen ja mereen.

Rakennettu ympäristö

Noin 3/4 osaa järven rannasta on kaupungin omistuksessa. Hiekkapintainen reitti kiertää lähes koko järven ympäri. Kaakkoisosassa reitti poikkeaa Kavallintielle. Reitin pituus on noin 1,8 km ja se on esteetön. Reitin varrella on useita penkkejä sekä järven länsipäässä sijaitsee kaupungin ylläpitämä maisemalaituri. Ulkoilureitin varrella on kolme eri opastetaulua, jotka kertovat muun muassa Gallträskin alueen luonnosta sekä sen historiasta. Järven koillisrannalla, Lindstedtintien ja Kavallintien risteyksen tuntumassa sijaitsee leikkipuisto ja pieni ulkokuntoilupiste. Alueella on myös piknik-pöytiä.

Edellä mainittujen kaupungin ylläpitämien rakenteiden lisäksi järven pohjois- ja eteläpäässä sijaitsee paikallisten yhdistysten ylläpitämät laiturit. Kauniaisien omaehtoisen liikumisen edistäjät ry (jäljempänä Kole ry) ylläpitää pohjoista laituria, joka on tarkoitettu uintia varten, ja Gallträsk Segelsällskap r.f. eteläpäässä sijaitsevaa laituria, joka on tarkoitettu purjehdukseen.

Järven tilan seuranta ja hoito

Järveä imuruopattiin vuosina 2009–2011, jolloin järven keskiosasta poistettiin 26 000 m³ pohjasedimenttiä. Ruoppauksen avulla järven keskisyvyys kasvoi noin 1,5 metriin. Järven syvin kohta on noin 2,5 metriä.

Järven tilaa seurataan yhdyskuntavaliokunnan hyväksymän seuranta- ja hoito-ohjelman 2022–2030 mukaisesti. Ohjelma on vapaaehtoinen ja suunta-antava, jota tarpeen vaatiessa voidaan täydentää lisätutkimuksilla ja hoitotoimenpiteillä.

Ohjelman mukaan järvessä suoritetaan seuraavat toimenpiteet:

- Vedenlaaduntarkkailu sekä kasviplanktonselvitys (joka toinen vuosi)
- Kasvillisuuden seuranta (joka kolmas vuosi, vuosina 2022-2024 tiheämmin vesiruton takia)
- Koe- ja mahdollinen hoitokalastus (joka viides vuosi)
- Vesikasvillisuuden poistoa (joka vuosi)
- Maatutkaluotaus (joka kymmenes vuosi)

Gallträsk luokitellaan Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) pintavesiluokitteluohjeen mukaan matalaksi humusjärveksi. Järven ekologinen tila on tällä hetkellä vakaa. Viime vuosina kasvukaudella mitattujen kokonaisravinnepitoisuuksien sekä kasviplanktonin määrän perusteella järvi on sijoittunut pintavesien kemiallisen ja ekologisen tilan luokittelussa hyvän ja erinomaiseen luokkaan. Avovesiaikaan myös järven happitilanne on ollut hyvä.

Järvestä poistetaan vuosittain vesikasvillisuutta. Vuonna 2020 löydetty uusi tulokaslaji, kanadanvesirutto (*Eloдея canadensis*), on levinnyt laajalle alueelle järvessä ja peittää viimeisten selvitysten mukaan ainakin 60–70 % järven pohjan pinta-alasta. Vieraslajiksi luokiteltu vesirutto on mahdoton poistaa vesistöstä niittämällä ja laji hyötyy siitä, kun kasvinosia pääsee leviämään vedessä. Näin ollen vesikasvillisuutta pyritään jatkossa poistamaan raivausnuottausmenetelmän avulla tai yhdistelemällä se niittoon. Kaupunki on valmis kokeilemaan myös muita kustannustehokkaita vesikasvillisuuden poistomenetelmiä, jos sellaisia löytyy.

Gallträskia ympäröivien alueiden hoito

Järveä ympäröivät metsäalueet hoidetaan yhdyskuntavaliokunnan hyväksymän luonnonhoitosuunnitelman 2022–2031 mukaisesti. Järven rantavyöhyke on maisemallisesti tärkeä. Maapohjaltaan alue on turvemaata. Ulkoilutien reunoilla huolehditaan puuston turvallisuudesta. Pienpuuston hoidolla pidetään rantavyöhyke viihtyisänä ja monipuolisena. Rungon osia jätetään usein maapuiksi. Gallträskin eteläranta on pääosin rehevää lehtokorpea. Se on myös liito-oravan ja lepakoiden elinympäristö. Rantavyöhykkeen eteläpuolella kasvaa myös erityisen suojeltava laji, lehtonata (*Schedonorus giganteus*).

Toiminnan nykytila

Toiminta järvellä on ympärivuotista ja monimuotoista ja siitä vastaavat pääasiassa paikalliset yhdistykset. Talviaikaan harrastamisen mahdollistaa Kole ry. Kole ry vastaa kaikista mahdollistamistaan harrastusten ylläpidosta ja niiden turvallisuudesta. Gallträsk Segelsällskap r.f. järjestää puolestaan optimistijollapurjehdusta lapsille ja nuorille.

Tilapäinen ja pienimuotoinen kaupallinen toiminta tukien alueen käyttötarkoitusta on sallittua ja tilanteen mukaan luvanvaraista. Gallträskin alueelle on myönnetty maankäyttölupia yksittäisille ja tilapäisille (1-2 vrk) tapahtumille ja pienimuotoisille elintarvikemyynneille kuten yhdistysten erilaiset ulkoilupäivät ja yksityisten pop-up kahvilat.

Jokaisenoikeudet (ent. jokamiehenoikeus)

Jokaisenoikeuksien mukaan Gallträskissa on sallittua mm.

- onkiminen ja pilkkiminen,
- veneily (esim. soutu, melonta, purjehdus),
- uiminen, sukeltaminen ja jäällä kulkeminen

Harrastustoiminta aikavälillä kevät-syksy

Yhdistykset vastaavat seuraavista toiminnoista ja niiden ylläpidosta sekä turvallisuudesta:

- Soutaminen - Kole ry vastaa kahden kaupunkiveneen vuokrauksesta vapaaseen käyttöön
- Avovesiuinti - Kole ry vastaa järjestetystä toiminnasta ja avovesiuintin merkkipoijuista. Gallträskin rannalla ei ole virallista uimarantaa.
- Purjehdus - Paikallinen purjehdusseura Gallträsk Segelsällskap r.f. vastaa ohjatusta toiminnasta jäsenille
- Kalastus - Omatoimista kalastuslain mukaisesti
- SUP-lautailu - Omatoimista tai satunnaista vuokrausta liiketoiminnan muodossa

Harrastustoiminta talvella

Kole ry vastaa seuraavista toiminnoista ja niiden ylläpidosta sekä turvallisuudesta:

- Luistinrata
- Hiihtoladut
- Avantouinti

Uiminen Gallträskillä

Gallträsk-järvellä uimiseen liittyy muutamia tärkeitä sääntöjä ja huomioita. On hyvä tietää, ettei järvessä ole kaupungin ylläpitämää, virallista uimapaikkaa, joten uimareiden on syytä olla varovaisia ja käyttää omaa harkintaa. Gallträsk on otettu osaksi uimaveden laadun Espoon seudun ympäristöterveyden viranomaisvalvontaa kesällä 2023 Kole ry:n ilmoituksen pohjalta.

Järven länsipäässä sijaitsevalta kaupungin ylläpitämältä maisemalaiturilta on uiminen kielletty.

Kole ry järjestää ohjattua toimintaa avovesiuintin osalta ja vastaa näihin liittyvistä turvallisuusjärjestelyistä, mukaan lukien avovesiuintin merkkipoijujen asettaminen. Talviaikaan järvellä on mahdollisuus avantouintiin, ja myös tämän osalta Kole ry vastaa turvallisuudesta ja järjestelyistä. Yhdistys ylläpitää järven pohjoispäässä sijaitsevaa laituria.

Muuta

Vesilain mukaan rannanomistajalla on oikeus rakentaa pienehkö laituri ilman vesilain mukaista lupaa, jos siitä ei aiheudu vesistöissä merkittäviä muutoksia tai haittoja. Ennen rakentamista tulee kuitenkin selvittää mahdollisen muun luvan tarve (esim. rakentamislain tai rakennusjärjestyksen nojalla).

Virvelöinti on järvessä sallittua (18-65-vuotiaat valtion kalastusluvalla/ kalastonhoitomaksulla).

Kielletty toiminta Gallträskin alueella

Moottoriajo

Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ajo maastossa sekä jääpeitteisellä vesialueella on kielletty (Uudenmaan läänihallituksen päätös 1983). Kielto ei koske ulkoilureittien kunnossapitoon ja muuhun ulkoilu- ja virkistystoimintaan liittyvää välttämätöntä huoltoajoa.

Vierasperäiset lajit ja ainekset

Järveen ei saa tuoda vierasperäisiä lajeja tai ainesta. Gallträskiin ei saa sirottaa vainajien tuhkaa.

Herkän järviluonnon takia pesuaineiden käyttöä ei suositella järvessä.

Pysyvät rakennukset ja rakennelmat

Alueen puisto- ja lähivirkistysalueet omistaa kaupunki. Alueelle ei ole osoitettu rakennusoikeutta. Mahdollisten pysyvien rakennusten ja rakennelmien rakentaminen alueelle edellyttää, että ne tukevat alueen virkistystoimintaa. Mahdollisten rakennelmien rakentaminen käsitellään yhteistyössä rakennusvalvonnan, maankäytön ja vapaa-aikapalveluiden kanssa.